

Heikki Sivula

25.4.2022

Lausunto uudistettavan lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen luonnoksesta

Pyydettynä lausuntona uudistettavan lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen luonnoksesta Metsäteollisuus ry toteaa seuraavaa:

1 Huomiot ohjeen yleisestä osasta: luvut 1–3

Metsäteollisuus ry katsoo, että lainsäädännön arviointineuvoston roolia on vahvistettava osana lainvalmistelua. Lainvalmistelun ja hallitusten esitysten vaikutusarviointien laadun kehittämiseksi tulisi tulevaisuudessa kaikki hallituksen esitykset antaa arviointineuvoston arvioitavaksi. Arviointineuvostolla tulisi olla mahdollisuus toimia ennakkolisessa neuvota-antavassa roolissa osana lainsäädäntöprosessia jo hallituksen esityksen laadinnassa ja yhteistyössä lainsäädäntöä valmistelevan ministeriön kanssa. Arviointineuvoston toimintaa tulee lisäksi kehittää siten, että sen antamat lausunnot sisältäisivät selkeitä, konkreettisia korjausehdotuksia, jotka ovat toteutettavissa valmisteleavassa ministeriössä.

Metsäteollisuus ry katsoo, että lainvalmistelun arviointineuvoston asemasta tulisi säätää lailla. Tällä voitaisiin varmistaa neuvoston riippumattomuus sekä antaa neuvostolle lisää auktoriteettia, jota viestiä ulospäin. Arviointineuvoston riittävät resurssit tulee myös varmistaa. Arviointineuvoston toimivaltuuksiin tulisi lisätä mahdollisuus julkaista itsenäisesti kielteinen kanta säädösehdotukseen, mikäli ehdotus sisältää neuvoston mielestä olennaisia ongelmia tai ei olisi tarkoituksenmukainen. Kielteisen päätöksen tulisi palauttaa säädösehdotus valmisteluun, jonka jälkeen neuvostolle esiteltäisiin uusi ehdotus. Mikäli arviointineuvosto ei hyväksyisi tätäkään ehdotusta, tulisi valtioneuvoston tehdä erillinen päätös jatkovalmistelusta.

2 Huomiot taloudellisista vaikutuksista: luku 4.2

Metsäteollisuus ry katsoo, että taloudellisten vaikutusten vaikutusarviointia koskeva ohjeistus on pääasiassa oikeasuuntaista ja kattavaa.

Metsäteollisuus ry katsoo, että taloudellisia vaikutuksia arvioitaessa säädösehdotuksen vaikutus julkiseen talouteen sekä kansantalouteen oltava yhtäläinen arvioinnin kohde ihmisten, kotitalouksien, yritysten, kuntien, valtion ja muiden kohderyhmien kanssa. Taloudellisia vaikutuksia sisältävien säädösehdotusten kohderyhmään on sääntelyn kohderyhmien lisäksi sisällytettävä säädösehdotuksen vaikutukset kansantalouteen. Kuten vaikutusarviointiohjeessa on todettu, kansantaloudellinen näkökulma liittyy yleisiin yhteiskuntapoliittisiin tavoitteisiin sekä julkisen talouden vakauteen ja kestävyYTEEN. Metsäteollisuus ry katsoo, että näiden näkökulmien tulisi olla kaikessa lainsäädäntötyössä keskiössä, sillä julkisen talouden vakaus ja kestävyys muodostavat pitkällä aikavälillä koko yhteiskunnan perustan. Asianmukainen vaikutusten arviointi

Heikki Sivula

25.4.2022

sääntelyn kustannusvaikutuksista tulisi tehdä aina, ja se tulisi tehdä nykyistä aikaisemmassa vaiheessa ja laajemmin.

Metsäteollisuus ry katsoo, että vaikutusarvioinnissa tulisi antaa nykyistä suurempi arvo myös kansainväliselle vertailulle, etenkin siltä osin, miten säädösehdotus vaikuttaisi Suomen taloudelliseen kilpailukykyyn suhteessa relevantteihin verrokkimaihin. Ehdotuksen kilpailukykyä koskeva vaikutusarviointi (4.2.2.5) on oikeasuuntainen, mutta vaikutusarvioinnissa tulisi ottaa huomioon kilpailukyvyyn nykytila suhteessa muihin, eikä ainoastaan säädösehdotuksen vaikutus Suomen silloiseen kilpailukykyyn.

3 Huomiot ympäristövaikutuksista: luku 4.3

Vaikutusarviointiohjeen luonnos kattaa laajasti erilaiset vaikutuslajit ja niiden eri ulottuvuudet. Luonnoksessa on hyvin tunnistettu myös välilliset vaikutukset, joiden arviointi on arvioinnin haastavuudesta huolimatta tärkeää. Metsäteollisuus ry pitää hyvänä sitä, että ohjeluonnoksessa painotetaan vaikutustenarviointia jo heti valmistelun alusta saakka kaikissa hankkeen vaiheissa. Oleellista on tällöin myös luonnoksessa esille nostettu eri toteutusvaihtoehtojen vaikutusten arviointi. Kun vaikutustenarvio kulkee esitetyn mukaisesti mukana koko valmisteluprosessin, voidaan tietoa vaikutuksista aidosti hyödyntää valmistelun tukena. Metsäteollisuus tunnistaa, että usein lainvalmistelussa on puutteita juuri vaikutustenarvion toteutuksessa. Olisi tärkeää, että vaikutusarviointiohjeen hyviä käytäntöjä saataisiin nykyistä paremmin vietyä käytäntöön.

Metsäteollisuus ry pitää myönteisenä, että ohjeluonnoksessa on mukana myös kansainvälistä näkökulmaa, joka on vientiteollisuudelle olennainen seikka. Metsäteollisuuden mielestä on tärkeää, että vaikutusarvioissa tarkastellaan ympäristöön ja kilpailukykyyn liittyviä hyötyjä sekä haittoja kansainvälisestä näkökulmasta. Esimerkiksi investointi kotimaiseen teollisuustuotantoon voi lisätä paikallisia ilmastopäästöjä, mutta maailmanlaajuisesti investointi voi vähentää päästöjä, koska tuotanto voi olla kansainvälisesti vertailtuna vähäpäästöistä ja tuotteilla voi olla myönteinen ilmastokädenjälki. Samoin uusi investointi voi lisätä luonnonvarojen käyttöä Suomessa, mutta kansainvälisesti katsoen tuotanto voi olla resurssitehokasta ja siten vähentää tuotteiden valmistukseen tarvittavien luonnonvarojen määrää.

4 Huomiot muista ihmisiin kohdistuvista ja yhteiskunnallisista vaikutuksista: luku 4.4

Metsäteollisuus ry pitää työllisyysvaikutusten laskentatapaa oikeana sekä erityisesti työllisyysvaikutusten kustannusvaikutusten tekemistä hyvänä lähtökohtana työllisyysvaikutusten arvioimiselle. Tavoite mahdollisimman luotettavasta määrällisestä arviosta, jossa on huomioitu vaikutusten kesto sekä ajoittuminen, on kannatettava. Metsäteollisuus ry katsoo, että on äärimmäisen tärkeää lainvalmistelussa tiedostaa, onko työllisyysvaikutus rakenteellinen, jolloin vaikutus on pysyvä vai investointi, jonka vaikutus on väliaikainen.

Heikki Sivula

25.4.2022

Metsäteollisuus ry katsoo, ettei keskeisten työelämävaikutusten vaikutusarvioinnin tulisi rajautua vain työntekijöihin, vaan säädösehdotuksen vaikutukset tulisi arvioida yhtäläisesti myös yritysten osalta. Lista keskeisistä työelämävaikutuksista tulisi ulottaa myös yrityksiin, jolloin säädösehdotuksen vaikutus myös työnantajaan tulisi selvitettyä. Työntekijään vaikuttavalla työelämävaikutuksella on käytännössä aina vaikutus myös hänet työllistävään yritykseen. Työelämävaikutusten vääjäämätön vaikutus esimerkiksi työllisyyteen, yritysten kykyyn työllistää, yritysten kykyyn reagoida muutostilanteisiin tai muihin sellaisiin vaikutuksiin, tulisi arvioida yhtä yksityiskohtaisesti kuin säädösehdotuksen vaikutus työntekijään.

5 Muut huomiot

Metsäteollisuus ry katsoo tärkeäksi, että vaikutusarvioinnissa pyritään tarkastelemaan säädösehdotuksen hyötyjä sekä haittoja yhtäläisesti. Säädösehdotusten vaikutusarvioinnit on tehtävä laaja-alaisesti ja huolellisesti, minkä lisäksi niille on annettava niiden ansaitsema arvo. Vaikutusarviointi on tarkoituksenmukaista tehdä vain siten, että sitä voidaan todella hyödyntää ja sen osoittamaa suuntaa seurata.

Metsäteollisuus ry

Timo Jaatinen
toimitusjohtaja